

دانشتان این مرحله فرق دارد

محمد زعیم‌زاده
سردبیر

هفت روز دیگر پاستور سکان دار خودش را می‌شناسد، پزشکیان یا جلیلی؟ برای دومین بار در تاریخ انقلاب انتخابات به دور دوم رفته است، انتخابات ۱۴۰۳ شبیه ۹۲ نشد، آیا شبیه ۸۴ می‌شود؟

برای گمانه‌زنی درباره چشم‌انداز صندوق‌های رای در شش‌ماهه ۱۵ تیر ابتدا باید بدانیم ۸ تیرماه چه اتفاقاتی افتاد. مشارکت ۴۰ درصدی در دور اول انتخابات تقریباً ۱۰ درصد کمتر از میانگین همه نظرسنجی‌های انجام شده بود. در چنین شرایطی سه سید رای شکل گرفت؛ سید ۱۰ میلیونی پزشکیان، سید ۹ میلیونی جلیلی و سید سه میلیونی قالیباف. این سیدها چه اجزایی دارند و چه نقشی در دور دوم انتخابات بازی می‌کنند؟

۱- مسعود پزشکیان

سید پزشکیان سه بخش عمده داشت: قومیت‌ها، پیرامون و مذهبی‌های سنتی. همان‌طور که پیش‌بینی می‌شد در انتخابات متکثر ۱۴۰۳ شکاف قومیت دوباره فعال شد. قومیت فی‌النتیجه شکافی درجه یک در انتخابات‌های ایران نیست، یعنی اگر ذیل موضوعات عمومی تری قرار بگیرد به شکل صددرصدی فعال نمی‌شود. مثلاً در انتخابات ۸۸ با سطح نزاع هویتی و گفتگمانی‌ای که شکل گرفت مساله قومیت عملاً به حاشیه رفت و به شکل جدی فعال نشد یا در انتخابات ۱۴۰۰ سید رای آقای رئیس‌جمهوری به شکلی وسیع بود که قومیت به موضوع درجه ۲ انتخابات هم تبدیل نشد، اما در انتخابات اخیر - که فاقد ابرچالش گفتگمانی برای تمایز نامزدها بود - دوباره مساله قومیت فعال شد و بخش مهمی از آن به سید مسعود پزشکیان رفت. دومین بخش سید رای پزشکیان روستاها و بخش‌هایی بود که در ادبیات جامعه‌شناسی به درست یا غلط حاشیه یا پیرامون خوانده می‌شوند. وی در تجمیع آرای روستاهای کوچک (نه همه روستاها) بیش از ۵۰ درصد آرا را کسب کرده بود و اگر این الگو در کلانشهرها ادامه پیدا می‌کرد، ممکن بود او در دور اول پیروز انتخابات شود. اینکه چرا اقبال به او در روستاها بیشتر بود شاید به ادبیات عامه‌پسند ترش نسبت به بقیه نامزدها در تبلیغات بازگردد. قسمت سوم رای او احتمالاً بخشی از طبقه مذهبی غیرسیاسی جامعه است؛ طیفی که از او حس منفی و رادیکال در ضمیمه یا نشانه‌های دینی نیافت. ماجرای روحانی و تصویب سند ۲۰۳۰ خاطراتناگوار است؟ در انتخابات ۹۶ بخشی از طیف مذهبی غیرسیاسی از منظر سنت‌ها به دلیل چنین ملاحظاتی به روحانی رای ندادند اما چنین حس احتمالاً با شدت زیاد در خصوص پزشکیان شکل نگرفت.

اما مسعود پزشکیان با وجود حمایت تمام‌قد محمد جواد ظریف و سید محمد خاتمی نتوانست تکانه‌ای جدی در بدنه تحریمی‌ها ایجاد کند، عدم اقبال جدی به او در شهرهای بزرگ به نحوی که کار انتخابات تمام شود تا حدودی این گزاره را ثابت می‌کند. از سوی دیگر نوع ظهور و بروز او در مناظره‌های انتخاباتی به هیچ‌گونه‌ای نبود که تصویر یک مدیر شش‌دانگ کارآمد در مسابقه متوسط بسازد. پزشکیان اگر در این بدنه رایی به دست آورده باشد به سبب رای منفی رقبا بوده است.

۲- سعید جلیلی

عمده بدنه رای جلیلی به پایگاه ایدئولوژیک او برمی‌گردد؛ پایگاهی که سال ۸۴ بین احمدی‌نژاد و قالیباف و سال ۹۲ بین جلیلی و قالیباف تقسیم شد، اما در انتخابات‌های ۸۸ و ۱۴۰۰ یکپارچه به سید رئیس‌جمهوری و احمدی‌نژاد ریخت. به نظر می‌رسد بخش عمده و نه همه این بدنه در هشتم تیر به جلیلی رای داده‌اند. دومین بخش از رای جلیلی به فضای عاطفی برآمده از پرواز اردیبهشت برمی‌گردد، قسمت مهمی از هواداران دولت سیزدهم جلیلی را نزدیک‌ترین فرد به آن فضا یافته‌اند. بخش سوم سید رای جلیلی به جامعه شبکه‌ای شده در پیام‌رسان‌هایی مثل ایتا و... برمی‌گردد؛ بدنه‌ای که به شکل منسجم در انتخابات مجلس سال ۱۴۰۲ هم موثر بود. نکته قابل‌تأمل برای کمپین جلیلی روستاهاست، صندوق‌های رای باید به دقت مورد تحلیل قرار گیرند اما به نظر می‌رسد در تجمیع صندوق‌های روستایی که پیش از این فکر می‌شد خاستگاه اصلی رای جلیلی باشد، او رتبه نخست را نداشته و با رقیب دور دومش فاصله داشته است.

ادامه در صفحه ۳

بازندگان و برندگان انتخابات

اکبر نصراللهی
رئیس دانشگاه هنر و رسانه دانشگاه آزاد

مراکز و موسسات نظرسنجی، جناح‌های سیاسی، ایران‌اینترنشنال و فعالان تحریم، مسئولان و رسانه‌های رسمی بزرگ‌ترین بازندگان انتخابات چهاردهم ریاست جمهوری بودند.

هیچ‌یک از مراکز و موسسات نظرسنجی نتوانسته یا خواسته‌اند میزان مشارکت و رای مردم به هر یک از نامزدها را پیش‌بینی و اعلام کنند. اختلاف و انحراف بین آنچه که آنان پیش‌بینی و اعلام کرده‌اند با نتایج انتخابات تا حدود ۲۰ درصد است. میزان مشارکت مردم در انتخابات ۴۰ درصد بوده است و در غیر از حوزه‌های انتخابیه تهران و قم، بقیه شهرها نسبت به انتخابات ۱۴۰۰ کاهش یافته است اما آنان مشارکت مردم را از ۴۷ تا ۵۸ درصد (ایسپا ۵۱، مرکز پژوهش‌های مجلس ۴۸،۶، آرا ۵۱،۱، متا ۵۲،۵، صداوسیما ۴۶،۸، خرد ۴۸،۵، دانشگاه تهران ۵۳، شناخت ۵۴، پرسش ۵۸ درصد) پیش‌بینی کرده بودند.

پیش‌بینی مراکز و موسسات نظرسنجی داخلی در مورد رای هر یک از نامزدها، فاجعه‌بارتر بوده است؛ در مورد مسعود پزشکیان میزان آرا در نظرسنجی‌های مراکز مختلف، ۳۰،۵ - ۲۷ - ۲۴،۴ - ۲۹،۹ - ۳۲،۱ و... (میانگین ۲۳) درصد پیش‌بینی شده بود در صورتی که ایشان موفق شده است ۴۳ درصد آرا را کسب کند. همچنین متوسط رای سعید جلیلی ۲۴ درصد و محمدباقر قالیباف ۲۵،۵ درصد پیش‌بینی شده بود که این میزان در مورد جلیلی ۳۹ درصد و قالیباف ۱۳،۸ درصد بوده است.

نظرسنجی‌های علمی در مورد موضوعات مختلف از جمله انتخابات با ۹۹ یا ۹۵ درصد اطمینان قابل‌انتشار است و با خطای بیش از ۵ درصد منتشر نمی‌شوند اما این‌که چرا نتایج نظرسنجی‌های موسسات و مراکز مثل متا، صداوسیما، خرد، ایسپا، شناخت، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و... با انحراف بالا منتشر می‌شود، درخور بررسی، تامل و حتی برخورد است. علل وضع فعلی مراکز نظرسنجی چه از جنس نفوذ و اعمال نظر سیاسیون یا تباتی آنان با مراکز علمی و پژوهشی برای اثرگذاری بر رفتار رای‌دهی مردم باشد یا تخصص ناکافی، فاجعه‌بار، اعتماددزد، مخمل تصمیم‌گیری و خطرناک است.

ادامه در صفحه ۳

قالیباف در دور دوم از جلیلی حمایت کرد

هفته وحدت

صفحه ۷

آمار مشارکت در استان‌ها چه نسبتی با وضعیت اقتصادی دارد

صندوق‌ها سخن می‌گویند

صفحه ۱۶